

fórum“ a hovoří se o spolupráci NATO – ESDP, jako o hotové věci. Reálně však vzato, mnoho zemí za vyjednávacím stolem proti ESDP (tzn. po odečtení členů EU) již v rámci NATO v budoucnu sedět nezůstane. Další problematičtější záležitostí se může jevit „dělba bezpečnostní práce“, kdy pro NATO (USA) jsou vyčleněna specifika „hard“ a pro EU záležitosti „soft“. Autoři hovoří víceméně o lépe zvládnutém managementu na každé straně pro „hard“ i „soft“, ale není položena otázka schopností zvládnutí obou procesů. Zatímco Spojené státy jsou schopné připravit oba typy misí, pro ESDP bude opravdová „hard“ akce pravděpodobně problematická. Autory je sice popsána současná změna Aliance „závazku“, postupně na Alianci „volby“ v budoucnu. V podobném kontextu je také popsáno předpokládané chování pouze evropské strany, avšak není bohužel zmíněna předpokládaná reakce ostatních současných partnerů v NATO. Zatímco jedna kapitola se věnuje budoucím možným scénářům vztahů ESDP s Ruskou federací, tak kromě podobné kapitoly věnované Kanadě (částečně) se bohužel žádný z příspěvků očekávanými reakcemi (na emancipaci ESDP) nynějších nejhlavnějších hráčů v NATO nezabývá.

Petr Strejček

Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity

Peter Horváth:

POLITICKÝ SYSTÉM SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Trnava: Univerzita sv. Cyrila a Metoda, 2007. 137 stran.

Už obsah tejto brožúrky šokuje svojou nejednotnosťou v uplatnenom štýle názvoslovia, ale aj zvolenou štruktúrou: Formy vlády, Národná rada Slovenskej republiky, Inštitút

prezidenta v Slovenskej republike, Vláda Slovenskej republiky, Územná samospráva, Think-tanky na Slovensku, Základné prehľady o politickom systéme Slovenskej republiky (okrem toho „Úvodom“ a „Literatúra“).

Profesionálnejší čitateľ sa môže okamžite pýtať, prečo chýba kapitola o ústavnom súde alebo o súdnom systéme? A kde je kapitola o politických stranách alebo o voľbách či o volebnom systéme? Až neskôr čitateľ zistí, že autor o voľbách píše možno až priveľa, ale skôr z hľadiska volebných pravidiel a štatistik, a najmä v rámci jednotlivých kapitol.

Otázok na štruktúru práce môže byť viac, napríklad prečo autor nepíše radšej o občianskej spoločnosti alebo o mimovládnych organizáciách namiesto iba vybraných think-tankov? Think-tanky by do takto poňatej kapitoly mohol bez problémov zahrnúť.

Autor priznáva hneď v úvode (s. 5), že „nejde o prácu originálnu“ a tiež, že sprostredkúva „niektoré aspekty z politického systému našej krajiny“. Ak je to tak, potom mal dať svojej práci primeraný názov, napríklad „Pokus o náčrt niektorých aspektov politického systému všeobecne a najmä vo vzťahu k Slovenskej republike“.

V prvej kapitole nazvanej Formy vlády sa hneď v prvej vete zaoberá prezidentom, ktorého postavenie odvodzuje od „viacerých faktorov. Za pravdepodobne najdôležitejší... budeme považovať formu vlády“ (s. 6). Vôbec nie je jasné, čo tým chcel autor povedať, a prečo začína svoj text týmito vetami, resp. jednovetnou zmienkou o funkcii prezidenta.

Autor má bohužiaľ zmätok v základných politologických pojmoch, keď napríklad rozoznáva „päť základných foriem (formy vlády): parlamentná (parlamentná demokracia a parlamentná monarchia), prezidentská, zmiešaná (napríklad kancelársky systém, poloprezidentský systém), vláda parlamentu a zdanlivý parlamentarizmus“ (s. 6). Tu autor bezdôvodne rozlišuje medzi parlamentnou formou vlády a vládou parlamentu, a súčasne nevidí podstatný rozdiel medzi základnou

dichotómiou demokratických a nedemokratických režimov, keďže osobitne vyčleňuje „zdanlivý parlamentarizmus“. Potom by mohol vyčleniť aj „zdanlivú prezidentskú“ formu vlády (sám uvádza príklad J. Peróna, ktorý by jej zodpovedal, alebo „zdanlivý kancelársky systém“ – vid' napríklad pôsobenie A. Hitlera).

Podobne platí, že parlamentná monarchia môže byť, a aj väčšinou súčasne býva, parlamentnou demokraciou. Príkladov sa nájde množstvo: Dánsko, Holandsko, Nórsko,... Najmä však, čo má táto časť spoločné s názvom (a teda zameraním) práce? Je iróniou, že čitateľ sa v tejto kapitole vôbec nedozvie, aká forma vlády je na Slovensku... To sa dozvie, ak vydrží čítať, v rámci tretej kapitoly na stranách 49–50.

V druhej kapitole, nazvanej Národná rada Slovenskej republiky, autor hneď v tretej vete zbytočne (bez pridanej hodnoty citátu) cituje frázu iného autora a potom cituje ďalšieho autora, aby opísal to, čo by mal vedieť naspamäť každý maturant. Ďalej autor opisuje (väčšinou ide o doslova prepísané texty z rôznych právnych alebo interných predpisov parlamentu alebo z iných prác) kompetencie poslancov a orgánov parlamentu, uvádza historický prehľad mien predsedov a podpredsedov parlamentu (s. 24–25) a predsedov výborov parlamentu (s. 27–35), a niečo o činnosti a zložení poslaneckých klubov (s. 37–38) a na záver pridáva niečo aj „z parlamentnej hantírky“ (s. 38–43). Žiadny významnejší pokus o vlastnú analýzu alebo vlastný prínos k poznaniu nenachádzame ani v tejto kapitole.

Kapitolu Inštitút prezidenta v Slovenskej republike autor začína zmenami v Ústave ČSSR po roku 17. novembri 1989, pokračuje štyrmi stranami o zmenách v právomociach československého prezidenta a zmenách v pravidlách jeho voľby, vrátane takmer trojstranového prehľadu zvolených prezidentov a ostatných kandidátov na prezidenta, ako aj vrátane prehľadu o demisiách niektorých

prezidentov. Skutočne zvláštny začiatok kapitoly o inštitúte prezidenta SR. Autor mohol, keď už chcel ísť do histórie, spomenúť skôr prvého prezidenta Slovenska, neslávného známeho Dr. J. Tisa.

Svojská štruktúra práce autora pokračuje, keď po informácii, že v roku 1993 získal M. Kováč v prezidentských voľbách 106 hlasov, hneď nasleduje na stranách 52–53 tabuľkový prehľad chronológie volieb prezidenta v roku 1998. Ďalšie tabuľky nasledujú na stranách 55–56, tentoraz ide o prehľad kandidátov s percentuálnym ziskom hlasov (keď už to bolo potrebné, prečo neuviesť aj celkový počet hlasov?). Na stranách 60–63 autor vypočítava právomoci prezidenta podľa textu ústavy. Na stranách 64–74 sa autorovi podarilo vcelku zmysluplne preskúmať niektoré právomoci prezidenta, aj keď treba uviesť, že to bolo nepochybne aj vďaka citovaniu množstva autorov odbornej literatúry, ktorí pred ním analyzovali postavenie prezidenta v ústavnopolitickom systéme Slovenska, vrátane inej práce od samotného autora. Na stranách 75–79 autor opäť prezentoval jeden zo svojich obľúbených politologických nástrojov – chronológiu, tentoraz priamej voľby prezidenta SR.

V kapitole Vláda Slovenskej republiky P. Horváth z celkového počtu 10 strán viac ako polovicu strán venoval „prehľadu členov vlád Slovenskej republiky v rokoch 1989–2007“.

Zvláštne vyznieva prebraté tvrdenie na str. 80, že k základným okruhom záujmu výkonnej moci patrí „sociálna štruktúra“ – vhodnejšie by bolo uviesť „sociálne záležitosti“. A prečo tu chýba obrana štátu?

V kapitole Územná samospráva autor najprv rozoberá rozdiel medzi štátnou správou a samosprávou a pritom sa zbytočne vracia k vláde a ministerstvám (to mal uviesť v predchádzajúcej kapitole). Okrem krátkej charakteristiky samosprávy (s. 92) sa autor zamerával najmä na pravidlá volieb do samosprávy (s. 93–95) a potom nám opäť ponúka

prehľadné výsledky komunálnych volieb (s. 95–98). P. Horváth pokračuje pravidlami volieb do VÚC (s. 98–104). Nasledujú necele dve strany o reforme verejnej správy a ako novinku pridáva aj stručný význam pre samosprávu podľa P. Horvátha najdôležitejších štyroch zákonov (s. 105–107).

Kapitola Think-tanky na Slovensku uvádza prehľad najvýznamnejších think-tankov na Slovensku (s. 110–117) podľa autorovho výberu, necelé tri strany sú o právnom postavení a financovaní think-tankov a autor rozoberá aj vzťah think-tankov a politiky (s. 119–122). Tieto posledné strany v rámci tejto kapitoly patria medzi autorove najvydarenejšie. Dá sa však úspešne pochybovať o tvrdení, že „Doteraz nevznikol u nás žiaden typ think-tanku, ktorý by bolo možné označiť ako stranický“ (s. 119). Napríklad od roku 2004 existuje think-tank ASA (pozri www.inst-asa.sk), ktorého vedenie koncom roka 2008 tvorili priamo poslanci NR SR za stranu Smer.

V rámci kapitoly Základné prehľady o politickom systéme Slovenskej republiky autor prezentoval rôzne faktografické údaje, ktorých politologický zmysel či úžitok z nich je väčšinou nejasný. Napríklad uvádza štátne sviatky, dni pracovného pokoja a pamätné dni, zoznam poslancov EP za SR, a chronológiu najvýznamnejších zmien na postoch ústavných činiteľov za ostatných desať rokov.

Autor si nedal ani len tú námahu, aby preštudoval dostupnú literatúru o politickom

systéme Slovenska. Napríklad vôbec neuvádza publikáciu editovanú Jánom Lidákom Politický systém Slovenskej republiky po roku 1989 (Vydavateľstvo Ekonóm, 2001) alebo zborník Politický systém Slovenskej republiky od zostavovateľky Marcely Gbúrovej (UPJŠ, 1997). Netvrdím, že ide o nejaké mimoriadne vydarené politologické diela, a mnohé tvrdenia a fakty v nich obsiahnuté už nepochybne zastarali, ale predsa by sa patrilo si ich aspoň preštudovať.

Autor sľubuje, že v roku 2010 sa dočkáme „zrod(u) novej vysokoškolskej učebnice o politickom systéme“, dokonca v rámci grantovej úlohy na katedre, kde pôsobí ako vedúci katedry. Je to možné, lebo recenzentmi súčasnej autorovej publikácie o politickom systéme Slovenska sú ďalší dvaja členovia katedry politológie Filozofickej fakulty UCM v Trnave, na ktorej pôsobí ako vedúci katedry aj samotný autor. Ide o zástupcu vedúceho katedry doc. PhDr. Vojtecha Wagnera, CSc a tajomníka katedry Mgr. Mareka Hrušovského.

Zatiaľ sme sa dočkali, že PhDr. Peter Horváth, Ph.D., vyprodukoval nekvalitný, väčšinou nelogicky štruktúrovaný, miestami aj s nelogickými tvrdeniami, kvázi-politologický výtvar kompilačného typu. V prípade recenzovanej publikácie ide teda o produkt, ktorý sa nedá použiť ani ako zmysluplná učebnica, ani ako spoľahlivý a inovatívny zdroj vedeckých informácií a analýz.

*Oskar Bardiovský, nezávislý politolog
Piešťany, Slovensko*